

процесуального кодексу України, законодавець передбачив певну гарантію, яка передбачає з метою забезпечення безпеки особи, яка впізнає, впізнання може проводитися в умовах, коли особа, яку пред'являють для впізнання, не бачить і не чує особи, яка впізнає, тобто поза її візуальним та аудіоспостереженням [5, с. 188].

Здійснивши аналіз наукових праць можна прийти до висновку, що пред'явлення особи для впізнання є найбільш поширеним видом пред'явлення для впізнання, яка застосовується на практиці. Кримінальний процесуальний кодекс встановлює ряд особливостей такої дії, кожна з яких є невід'ємною частиною впізнання особи.

#### **Список використаних джерел**

1. О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1. Х. : Право, 2013. 768 с.

2. Коршиков М. В. Современные проблемы предъявления для опознания и классификация его видов: Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. 2013. Т. 26 (65). № 1. С. 394-400.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Офіційний сайт Верховної ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 12.11.2021)

4. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р. Криминалистика. Учебник для вузов. М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА—ИНФРА-М), 2000. С. 659-673

5. Єфімов М.М. Підготовчий етап пред'явлення особи для впізнання під час розслідування злочинів проти моральності: Вісник Національного технічного університету України «Політологія. Соціологія. Право.». 2017. № 1(33). С. 186–189.

#### ***Осадча Карина Олександрівна,***

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

Національної академії внутрішніх справ

*Науковий керівник: Свобода Євгенія*

*Юрїївна,* професор кафедри

криміналістичного забезпечення та судових

експертиз Національної академії внутрішніх

справ, кандидат юридичних наук, доцент

### **СПОСОБИ Й ОСОБЛИВОСТІ ВИЛУЧЕННЯ ЗАПАХОВИХ СЛІДІВ З МІСЦЯ ПОДІЇ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ПРОВЕДЕННЯ ОДОРОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

Запахи повсякчасно оточують людину та супроводжують її впродовж усього життя, тому і вчинення протиправних дій не обходиться без виникнення певних запахових слідів, що можуть стати цінним джерелом інформації під час проведення досудового розслідування.

Одорологічна експертиза дає змогу встановити чимало обставин правопорушень, даючи відповідь на низку ситуаційних питань, а також ідентифікувати осіб та їх місце розташування. Необхідність в результатах одорологічної експертизи існують завжди, тому її можна визначити як одну з найперспективніших.

Запахи можуть бути різної природи: належати людині або тварині, походити від наркотичних та вибухових речовин, токсинів тощо. Усі види зразків запахових слідів, незалежно від їх походження, об'єднує відносна нестійкість та складність у вилученні та дослідженні в контексті загальної методики судової експертизи.

Перш за все, необхідно теоретично обґрунтувати сутність одорологічної експертизи, визначити коло досліджуваних нею об'єктів, предмет її дослідження тощо.

Одорологічна експертиза – це галузь судових досліджень, спрямованих на вивчення природи та механізму утворення запахових слідів з метою з'ясування обставин вчинення правопорушень, ідентифікації осіб, причетних до протиправного діяння та вирішення низки інших експертних завдань.

Одорологічна експертиза є досить специфічною порівняно з іншими дослідженнями, вона здатна вирішувати широке коло завдань, що зумовлюють потреби кримінального провадження. Вона дозволяє встановити чи походять запахові сліди, наявні на наданих предметах від особи, що перевіряється, чи наявні запахові сліди даної особи у вилучених слідах, чи сліди залишені однією чи декількома особами, у якому напрямку рухалась ця особа або особи, та навіть дозволяє встановити тривалість перебування людини у певному місці [2].

Об'єктами одорологічної експертизи – запахові сліди, що є молекулами речовини, які перебувають у газоподобному стані. Такі зразки запаху людини можуть зберігатися в крові людини, потожирових слідах, спермі, волоссі, або предметах з якими вона мала контакт [1, с. 364].

Варто розуміти, що, як і будь-які об'єкти експертного дослідження, запахи теж не однакові та ідентифікуються за низкою ознак. І в залежності від типу зразка відрізнятимуться і методи його вилучення та дослідження. За часом утворення запахові сліди бувають свіжими, тобто з моменту їх утворення пройшло не більше однієї години, нормальними, з моменту утворення яких пройшло від однієї до трьох годин, а також старі, що утворилися більш як три години потому з моменту їх виявлення [2].

Найоптимальнішими для проведення одорологічної експертизи є свіжі та нормальні сліди, адже містять найбільшу концентрацію ароматичних речовин. Враховуючи той факт, що речовини, які складаються із газоподібних молекул, є дуже леткими, існує низка вимог, яких необхідно дотримуватися при вилученні дослідженні запахових слідів, аби мінімізувати втрату ароматичних речовин.

Для цього процедура вилучення та дослідження має проводитися в якомога стерильніших умовах. Щоб уникати безпосереднього контакту спеціаліста або експерта із носіями одорологічної інформації він зобов'язаний користуватися гумовими рукавичками та пінцетом, попередньо обробленим спиртом. Біологічні виділення з рук людини (піт, жир) здатні змішуватися із досліджуванним запаховим слідом та привести до повної втрати його значимості.

Обов'язково запахові сліди після проведення слідчих (розшукових) дій із залученням службового собаки на місці подій підлягають консервації для можливості подальших досліджень. Для цих цілей застосовуються герметичні ємності, наприклад, скляні можна закрити металевими або скляними кришками [3].

Для вилучення запахових слідів використовують перелік матеріалів, що здатні забезпечити збереженість слідів та уберегти їх від домішок інших запахів, а саме: клаптики чистої бавовняної тканини, алюмінієву фольгу.

Носії запахових слідів огортають цими матеріалами та поміщають у герметичний контейнер. Вологі об'єкти перед упакуванням та транспортуванням необхідно висушити без використання нагрівальних приладів, адже потоки гарячого повітря або вплив високих температур може сприяти розсіюванню запахових молекул [4, с. 42].

Якщо об'єкт, що є носієм одорологічної інформації неможливо вилучити з місця подій, застосовують декілька способів «консервації» запахів. Наприклад, абсорбування на нейтральний носій, яким переважно є чиста бавовняна тканина – марля, фліс або що, яка поміщається на об'єкт та накривається скляною чи металевою ємкістю.

Також може застосовуватися вилучення запаху за допомогою шприця або пустої ємності. У першому випадку голкою стерильного шприця «відсмокткується» повітря, що містить ароматичні молекул. За відсутності шприця застосовують пусту чисту пляшку, яку попередньо деформують стискуванням, а потім повертають у попередню форму. Завдяки перепаду тиску забезпечується всмоктування запахового сліду до пляшки та подальша консервація його у ній [3].

Окрім того, необхідного зняти зразок фонового запаху шляхом абсорбції на фрагмент чистої бавовняної тканини, яка поміщається на місцевості або у приміщенні, де вилучаються запахові сліди з об'єктів.

Дослідження вилучених зразків проводиться із залученням службових собак-детекторів, що готуються відповідними кінологічними підрозділами. В залежності від завдань експертизи визначається методика проведення дослідження. Наприклад, якщо необхідно встановити належність певного запахового сліду підозрюваній особі, зразки поміщаються у чисті контейнери, додаючи нейтральні запахові сліди, що забезпечують об'єктивність дослідження [5].

Отже, таким чином, серед основних принципів, яких необхідно дотримуватися при вилученні запахових слідів є забезпечення їх цілісності шляхом герметизації та унеможливлення домішування

сторонніх запахів, що можуть впливати на об'єктивність дослідження. Це забезпечується шляхом використання низки допустимих матеріалів, що унеможливають розсіювання та пошкодження зразків: скло, бавовна, метал. Особа, що проводить вилучення запахових слідів зобов'язана ретельно слідкувати за додержанням процедури та порядку вилучення та транспортування зразків, адже повнота та об'єктивність дослідження – запорука ефективності проведення будь-якої судової експертизи.

#### **Список використаних джерел**

1. Нестор Н.В. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. / Н.В. Несторов, О.Г. Рувін. Київ: Ліра-К, 2019. 424 с.
2. Яшук В.О. Наукові та правові засади використання запахових слідів підчас розслідування кримінальних правопорушень. Науковий вісник приватного та публічного права. 2020. №6. С. 288-293.
3. Волошин О.Г. Робота із запаховими слідами на місці подій і безпосереднє використання їх для відсутньої особи за гарячими слідами. Теорія та практика судово-експертної діяльності. Київ: 2019, С. 101-105. URI :<http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/15326>
4. Фурман Я.В., Юсупов В.В., Котлярченко Л.Т., Дмитрук Р.С.. Особливості збирання у досудовому провадженні біологічних слідів людини: метод. рек. Київ: НАВС, 2016. 43 с.
5. Сокиринська О.А. Одорологія: історія формування, методи дослідження запахових слідів та їх роль у розслідуванні злочинів. Право України: теорія і практика. 2006. №4. С. 27-33.

***Папуницька Карина Миколаївна,***  
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра  
навчально-наукового інституту № 1  
Національної академії внутрішніх справ  
***Науковий керівник: Антонюк Поліна***  
***Євгенівна,*** професор кафедри  
криміналістики та судової медицини  
Національної академії внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук

### **ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ**

Частина 1 ст. 232 кримінального процесуального кодексу України визначає випадки, при яких проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема, – допиту, впізнання, – можливе у режимі відеоконференції під час досудового розслідування. До таких випадків законодавець відносить:

- неможливість безпосередньої участі певних осіб у досудовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин,
- необхідність забезпечення безпеки осіб,